

'Szent György napja – hagyományok és szokások'

Автор(и): Растителна защита
Дата: 06.05.2026 Брой: 5/2026

Szent György napja (május 6.) Bulgária egyik legnagyobb tavaszi ünnepe, amely a természet ébredéséhez, a termékenységhez, az állattenyésztéshez és Szent György, a Győzedelmes tiszteletéhez kapcsolódik. Egyesíti a keresztény hagyományokat, a népi hiedelmeket (Pásztorok Napja), valamint a Bátorság és a Bolgár Hadsereg hivatalos ünnepét.

A bolgár népi naptárban Szent György napja az év egyik fő ünnepe, és gyakran a legnagyobb tavaszi ünnepként tartják számon, még húsvétnál is nagyobb becsben. Számos népdal éneкли: Szép a húsvét, de szebb a Szent György napja.

Helyi nevei is ismertek, mint Gergyovden, Gergevden, Gyurgovden, Gergi, Dzhurdzhevdan (hagyományosan keresztény településeken), valamint Hadirlez és Adreles (túlnyomórészt muszlim közösségekben). Az ünnep naptárhoz kötött – május 6-án ünneplik a bolgárok lakta összes területen. Ez jelzi a mezőgazdasági év nyári felének kezdetét, amely Szent Demeter napján ér véget. Ez az elhelyezkedés az ünnepi naptárban meghatározza rendkívül gazdag rituális gyakorlatait, amelyek célja az emberek egészségének, valamint a mezők és állatok termékenységének biztosítása, lefedve a gazdasági és társadalmi élet minden területét.

Számos hipotézis született az ünnep eredetéről, beleértve azt, hogy az ókori trákoktól örökölték, hogy ősi szláv ünnep, valamint hogy Ázsiából származik, és a protobolgárok szokásaihoz kapcsolódik.

Sok párhuzamot vontak Szent György napja, hősei és szimbólumai, valamint különféle ősi és későbbi hiedelmek és műtárgyak között – például Szent Györgyöt a trák Hóshöz hasonlítják, a Kerekasztal lovagjait pedig hozzá. Hasonlóképpen, az ünnep különféle kulturális hatásokat élt át évszázados fennállása során.

Szent Györgyöt hagyományosan a tavaszi nedvesség és termékenység urának tekintik (állítólag ő nyitja ki a forrásokot és a nedvességet, ami a sárkány (vagy kígyó) felett aratott győzelmének mítoszához kapcsolódik, és hogy járja és őrzi a mezőket és terményeket – általában úgy tartják, hogy halála után is vándorol, és segítségére siet, ha szükség van rá), a gazdák patrónusa, és ami a legfontosabb – a pásztoroké és nyájaiké, ezért Szent György napját Pásztorok Napjaként is meghatározzák, és az állatáldozatok különösen jellemzőek rá.

Harmat és Víz

Az ünnep előtti éjszakán (azaz május 5-én vagy 6-án, de a "első kakasok előtti" időszakban) szokás egy viszonylag félreeső füves területet felkeresni, ahol állatok legelhettek, és ott érintkezni a reggeli harmattal, amit "fürdésnek" neveznek. Egy másik rituális mozzanat a harmathoz kapcsolódóan a gyűjtése és hazavitele. Úgy tartják, hogy a Szent György napján gyűjtött harmat különleges gyógyító erővel bír.

A harmatban való "fürdés" mellett a folyókban és forrásokban való rituális fürdőzés is gyakorlat. Csepelaréban, Dél-Bulgáriában, a harmatban való járkálás után a bolgár muszlimok elmennek Szent György szent forrásához, ahol megmosakodnak vagy megfürdenek; a folyókban és

forrásokban való fürdőzés a Közép-Rodope-hegységben is előfordul, valamint más helyeken, például a Trjavna és Kazanlak régiókban. Szokás az ilyen körülmények között gyűjtött vizet hazavinni (egyes helyeken teljes csendben viszik – az úgynevezett néma víz), amelyet a rituális kenyér dagasztásához használnak. Egyes helyeken (Razgrad, Plovdiv régiók) úgy tartják, hogy ezen a napon a víz annyira gyógyító és erőt adó, hogy még a medvék is először fürdenek az évben ezen a napon, és az a hiedelem is él, hogy ekkor ébrednek fel a téli álomból. Széles körben elterjedt hiedelem, hogy a Szent György napján (valamint Áldozócsütörtökön) eső különösen termékeny – "minden csepp egy aranypénzt hoz".

Zöld Növényzet és Termékenységi Rituálék

A harmatban való fürdés után, hazafelé menet (ami nem feltétlenül éjszaka történik), az emberek friss zöld növényeket (muskátli, bükk, csalán, orgona stb.) szednek, hogy feldíszítsék velük az otthonok, istállók és karámok ajtajait és küszöbeit; a gyermekek ágyára és az állatok igájára helyezik; koszorúkat készítenek, és a háziállatok fejére teszik. A legények (nőtlen fiatal férfiak) zöld növényekkel díszítik kedvesük kapuját, míg a hajadonok (nőtlen lányok) csokrokat és koszorúkat fonnak, és a hajukba teszik. A Kyustendil régióban a hajadonok "lepich"-et (bojtorján) szednek, és a ruhájukra teszik, hogy a fiatal férfiak odatapadjanak hozzájuk; a csepelarei pomák hajadonok "a szerelemfű delidilen-t keresik", és azzal ékesítik magukat, hogy kívánatosak legyenek (a szerelmi varázslat egy fajtája). Ebben az összefüggésben elterjedt a Szent György napján való hintázás szokása is. Ezeket egy magas, lombos fához kötik, és a férfiak hintáztatják a nőket, énekek és rejtett házassági-szexuális utalásokat tartalmazó párbeszédnek kíséretében. A hintázás mellett szinte az egész bolgár etnikai területen mérlegeket akasztanak lombos fákra, amelyeken az emberek megméri magukat, abban a hitben, hogy ez az egyik módja annak, hogy egészségesek és erőteljesek legyenek egész évben.

Az is hiedelem, hogy Szent Iván napjához (Eniovden) hasonlóan, Szent György napján kora reggel a gyógynövények különleges gyógyító erővel bírnak, ezért ilyenkor gyűjtik a gyógynövényeket is. Varázslatot is gyakorolnak mások termékenységének "ellopására" (azaz a jó szerencse vonzására a termés tekintetében), ezért az ünnep előtti éjszakán a varázslók (csábítók és gyógyítók) végzik varázslataikat mások termékenységének "átvételére" – "megkísértik" a mezők gyümölcsét, valamint az állatok tejét és termékenységét. Ennek kivédésére Bulgária egyes részein megpróbálnak megölni egy kígyót a Szent György napját megelőző napon és magán a napon, és tejet permeteznek a száján keresztül. Mind a kígyóölés, mind az ilyen manipulációk a testükkel

nemcsak illegálisak lehetnek, hanem rendkívül veszélyesek is a harapás vagy mérgezés kockázata miatt (beleértve azt is, hogy még ha a kígyó halott is, az állkapcsának harapási reflexe van, és tartalmazhat mérget, vagy súlyos fertőzéseket okozhat). Az is hiedelem, hogy ez a nap az év egyik legalkalmasabb napja a varázslók általi úgynevezett "hold lehozatalára és megfejtésére", azaz tehénné alakítására és tejének megszerzésére varázslatok végzéséhez.

Ezen a napon a gazdák fogják a nagycsütrötökön megfestett első piros tojást, körbejárják vele a mezőt, és elássák a közepébe, abban a hitben, hogy ezzel a varázslatos módon serkentik annak termékenységet. Ugyanezt teszik az istállóknál és karámoknál is. Máshol megtartják a szentestéről megmaradt szalmát, és szétszórják a birtok körül, vagy elégetik a falu határában lévő magaslatokon, hogy megakadályozzák a mennydörgést és a jégesőt. A juhfejtéshez használt edényekre muskátlit, bazsalikomot és más zöld fűszernövényeket tesznek, vagy zöld ágakat szúrnak a birtok közepébe.

Állatokkal Kapcsolatos Rituálék és az Áldozati Barány

A népi hiedelmek szerint Szent György amellet, hogy a gazdák patrónusa (amit a neve is előfeltételez, ami görögül "gazdát" jelent), a nyájak legerősebb patrónusa is; ezért az ünnepén végzett rituális gyakorlatok és szokások nagy része azok egészségének és termékenységének biztosítására irányul. Szent György napján kora reggel sor kerül az állatok első zöld legelőre vezetésének rituáléjára, ahol a nyájat egy zöld, azaz fiatal bottal hajtják. Egyes esetekben a pásztorok puskával lönek a nyáj közelében, hogy elűzzék a gonosz szellemeket.

A bárány (amelyet ezért "Szent György báránynak" neveznek) levágásának szokása Szent György napján az egész bolgár etnikai területen elterjedt. A múltban, legalábbis gazdagabb régiókban és nagyobb jólét idején, az állatáldozatok várhatóan egyetemesekek voltak, mert:

"... azt a házat vagy közösséget, ahol nem vágtak bárányt ezen a napon, a hiten kívülnek, a falun kívülnek tekintették."

Ma mindazok, akiknek a nevük Georgi, Gergana, Ginka, Gancho és ezek származékai, ünneplik a névnapjukat.